

novoda mogli koristiti plin, a o tome će se raspravljati na najavljenom sastanku Vlade sa županima. Dobro je da sve više velikih industrijskih potrošača, kao i ostali, razmišljaju o korištenju plina koji je i ekonomski i ekološki prihvatljiviji od drugih energenata. I HEP razmišlja o gradnji plinskih elektrana na Urinju i vjerojatno još jedne u južnoj Dalmaciji čime bi se znatno povećala potrošnja. Isplativost plinovoda ne bi smjela doći u pitanje jer je preduvjet za to da ukupna potrošnja u Hrvatskoj sa

Osim širenja plinske mreže po Hrvatskoj Plinacro planira izgraditi i spojeve s plinskim sustavima Mađarske, Srbije i BiH, a razmatra se i spajanje na novi jadransko-jonski plinovod, koji bi se preko Albanije trebao graditi prema Italiji, najavio je Branko Vukelić, ministar gospodarstva, rada i poduzetništva. Plinacro je lani već potpisao Memorandum o razumijevanju s BH-Gasom. Tim se Memorandumom stvaraju preduvjeti za međusobno povezivanje transportnih sustava i provedbu razvojnih planova,

sadašnjih 2,8 milijardi prostornih metara do 2011. naraste na 3,6 milijardi prostornih metara, a po energetske scenarijima će biti i dosta veća", kaže Radošević.

Novac za ta velika ulaganja Plinacro namjerava osigurati prije svega iz vlastitih prihoda, dakle iz tarife koju naplaćuje za transport plina, a odobravaju je Vlada i Hrvatska energetska regulatorna agencija. Kako nisu profitna tvrtka u potpunosti će reinvestirati i lanjsku neto dobit od 104 milijuna kuna. Dio projekata, po svemu sudeći, opet će financirati povoljnim kreditom Europske investicijske banke pa će morati poštivati i vodič za nabavu EU. To će im, na temelju iskustva iz prve faze, osigurati da dobiju najpovoljnije cijene na tržištu i kompetentne izvođače, ali iskustva iz prve razvojne faze pokazuju da na takve postupke, kao i na poštivanje hrvatskih propisa o javnoj nabavi, odlazi dosta vremena.

što su podržala resorna ministarstva Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Radi nalaženja novih dobavnih pravaca čelnici Plinacroa razgovarali su s predstavnicima MOL Gas transmissiona o povezivanju s mađarskim sustavom te s predstavnicima Srbijagasa i Yugorosgaza o dobavi plina preko Srbije, priključivanjem na Blue Stream projekt i alternativni pravac preko Rumunjske (Copechim).

S predstavnicima resornih ministarstava Crne Gore i Albanije te švicarske tvrtke EGL razgovarano je o mogućnosti spajanja na tzv. TAP projekt, odnosno o realizaciji jadransko-jonskog transportnog pravca. Razgovori su vođeni i s predstavnicima ruske tvrtke Rose-neftgazstroy radi rješavanja klirinškog duga Ruske Federacije prema Republici Hrvatskoj. Razmatrana je mogućnost isporuke cijevi i opreme za izgradnju budućih plinovoda za dobavu plina preko Mađarske, kažu u Plinacrou. (Ž.B.)

U sklopu akcije Hrvatskog muzejskog društva nazvane "Noć muzeja" i održane 26. siječnja ove godine, organizirana je u muzeju grada Zagreba izložba "Poštujte naše tragove", na kojoj su prikazani rezultati dosadašnjih arheoloških istraživanja na trasi autoceste Zagreb – Sisak, na lokalitetu Šepkovčica. Izložbom se htjelo široj i stručnoj javnosti predstaviti dosadašnje rezultate arheoloških istraživanja i ukazati na značenje nalaza otkrivenih u nepunih dva mjeseca istraživačkog rada. Izložci su bili samo dijelom rekonstruirani i restaurirani, u mjeri koja omogućava sagledavanje njihove estetske, povijesne i muzejske vrijednosti.

Na trasi autoceste Zagreb-Sisak, na dionici Zagreb-Velika Gorica (jug), sakupljeno je 9.221 predmeta koje svjedoče o ljudskom djelovanju kroz povijest, od kojih je 1.921 predmet bio arheološki relevantan, što znači da se mogao svrstati u razdoblje prapovijesti, antike ili srednjeg vijeka. Od brojnih lokaliteta na prostoru Turopolja izdvajamo lokalitet Šepkovčica, između naselja Gradići i Donja Lomnica, gdje je evidentiran znatan broj predmeta antičkog i srednjovjekovnog razdoblja. Arheološka istraživanja u studenom 2006. godine, u samo 25 dana i na samo četvrtini površine lokaliteta, potvrdila su da je riječ o bogatom arheološkom nalazištu upravo na pozicijama određenim prethodnim istraživanjima. Zbog izrazite koncentracije keramičkih i građevinskih ostataka (crijep, opeka, kamen, žbuka)

Prilikom izgradnje autocesta u krškom dijelu Hrvatske u posljednjih petnaestak godina otkriveno je i detaljno istraženo više od 810 nabušenih kaverni, tj. speleoloških objekata bez prirodnog ulaza

na ovom su lokalitetu obavljena i geofizička istraživanja s primjenom magnetske, georadarske, elektromagnetske i metode geoelektričnog otpora. Jedan od najzanimljivijih, a ujedno i najatraktivniji, jest nalaz groblja. Riječ je o grobovima koje se, pri sadašnjoj fazi istraživanja,

Poštujte naše tragove

U Hrvatskoj se posljednjih godina intenzivno grade autoceste a na njihovim se trasama nalazi velik broj arheoloških nalazišta, koja se istražuju i uređuju. U Hrvatskim autocestama, koje upravljaju s gotovo 1.020 km autocesta i najviše grade novih autocesta, ističu da se utjecaj izgradnje i korištenja autocesta na kulturna dobra uvažava već od samog početka izrade dokumentacije

može datirati u razdoblje od druge polovice prvog do četvrtog stoljeća. Unutar grobnih cjelina, najčešće uz pokojnika, nađeni su predmeti iz njegova svakodnevnog života, većinom osobni predmeti karakteristični za razdoblje u kojem je pokojnik živio, te predmeti za koje se može pretpostaviti da su predstavljali luksuznije obrtničke proizvode.

U Hrvatskoj se posljednjih godina intenzivno grade autoceste i na njihovim se trasama nalazi velik broj arheoloških nalazišta, više pravilo nego iznimka. Ta se nalazišta istražuju i uređuju. U Hrvatskim autocestama, koje upravljaju s najviše od ukupno 1.020 km autocesta i najviše grade novih autocesta, ističu da se utjecaj izgradnje i korištenja autocesta na kulturna dobra, pa tako i na lokacije arheoloških nalazišta, uvažava već od samog početka izrade studijske i projektne dokumentacije, postupkom procjene utjecaja na okoliš koji je definiran odredbama Zakona o zaštiti okoliša. Postupak procjene utjecaja na okoliš provodi se u okviru pripreme namjeravanog zahvata, odnosno prije izdavanja lokacijske dozvole, a njime se sagledavaju mogući nepovoljni utjecaji na sve sastavnice okoliša pa tako i na kulturna dobra. Studijom utjecaja na okoliš obrađuju se podaci s aspekta zaštite i

očuvanja nepokretnih kulturnih dobara i to na temelju postojeće dokumentacije Ministarstva kulture i mjerodavnih muzeja te arhivskog i terenskog istraživanja stručnih ekipa sastavljenih od arheologa, povjesničara umjetnosti i povjesničara. Temeljem analiza utjecaja na ugroženost kulturnih dobara (sakralna i profana kulturna dobra, pojedinačna kulturna dobra graditeljske baštine i naselja, arheološka nalazišta) utvrđuje se sustav mjera zaštite u pripremi, u vrijeme gradnje autoceste i njenom korištenju. Sustav mjera zaštite u pripremi građenja obuhvaća ispitivanje terena te probna arheološka istraživanja, dokumentiranje i konzerviranje nalaza i nalazišta. Prilikom građenja obavlja se arheološki nadzor, a ukoliko zaštitna arheološka istraživanja na značajnije nalaze koje treba konzer-

virati i predstaviti postoji i mogućnost promjene trase autoceste, pristupnih cesta ili drugih planiranih građevina na pozicijama takvih nalazišta. Na trasi autoceste Beli Manastir-Osijek-Svilaj, na dionici Đakovo-Sredanci koja bi trebala biti puštena u promet ove godine, Ministarstvo kulture provelo je arheološka istraživanja na 12 lokaliteta u suradnji s Institutom za arheologiju iz Zagreba, Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti, Hrvatskim restauratorskim

zavodom, Arheološkim muzejom iz Zagreba, Muzejom Đakovštine, Zavičajnim muzejom Stjepana Grubera iz Županje i drugi institucijama. Na lokalitetu Ivandvor, na 3,5 km zapadno od Đakova uz obilaznicu grada, dosadašnja istraživanja otkrila su, među ostalim, antičke predmete svakodnevne uporabe kao što su keramičke posude, ulomci nožnje, nakita i novac, a istočno od Đakovačkih Selaca na lokalitetu Pajtenica nađeno je naselje koje se može pripisati nositeljima lasinjske kulture, iz razdoblja ranog bakrenog doba – eneolitika. Na lokalitetu Kaznica-Rutak zabilježen je veliki broj prapovijesnih stambenih objekata – zemunica, a na lokalitetu Debela Šuma najstariji nalazi pripadaju starčevačkoj kulturi, veliki broj nalaza pripada sopotskoj kulturi, a nađene su i jame koje pripadaju lasinjskoj kulturi. Na ovom se mjestu nalazi srednjovjekovno selište koje je nastalo najkasnije do devetog stoljeća. Veliko Čere je lokalitet površine od oko 37.000 četvornih metara na kojem je utvrđeno postojanje tri naselja iz različitih razdoblja, a na lokalitetu Krnjice – Jelanje kod Donjih Andrijevac dosadašnja arheološka istraživanja pokazala su postojanje sezonskog staništa. Nađen je velik broj bunara ispunjenih keramikom iz brončanog doba, a osim keramičkih nalaza pronađen je i manji broj uporabnih predmeta izrađenih od bronce, koji se također mogu datirati u brončano doba. Izdvojili smo samo neka od posljednjih istraživanja uz autoceste koje se grade, ali pored povijesnih, interesantni su i prirodni fenomeni otkriveni i istraženi tijekom izgradnje autocesta. Prilikom izgradnje autocesta u krškom dijelu Hrvatske u posljednjih petnaestak godina otkriveno je i detaljno istraženo više od 810 nabušanih kaverni, tj. speleoloških objekata bez prirodnog ulaza. Riječ je o autocesti Zagreb-Rijeka, autocesti Zagreb-Split, brzoj cesti Istarskog ipsilona, autocesti Rijeka-Rupa te obilaznici grada Rijeke. Najduža spilja je kaverna u tunelu Sveti Rok, gdje je speleogeološki istraženo i geodetski snimljeno 1.137 metara kanala, s visinskom razlikom od 147 metara. (D.J.)